

ומתריצין: תריץ הכי: קטרת זרה שעלתה למזבח החיצון, תרד, לפי שאין מזבח החיצון מקדש פסולין אלא הראוי לו. וקטרת שאינה קריבה כלל במזבח החיצון אינה מתקדשת בו. והפנימי מקדש בין ראוי לו בין שאין ראוי לו!

מאי טעמא? האי מזבח החיצון רצפה, בנין של אבנים הוא שלא נמשח בשמן המשחה, ולפיכך אין קדושתו חמורה לקדש כל שעלה עליו, והאי מזבח פנימי כלי שרת⁽¹²⁾ הוא, ונמשח עם כלי המשכן, ולכך מקדש אף את הפסולים⁽¹³⁾ מדין כלי שרת.

שעלתה לגבי מזבח תרד! משום שלא התירה תורה להעלות אלא קטרת של ציבור שחרית וערבית וקטרת יחיד פסולה, שאין לך מקדש פסולין אלא מזבח החיצון, בראוי לו! להוציא קמצים שלא נתקדשו בכלי. וסברה הגמרא שמדובר בקטרת זרה שעלתה על מזבח הפנימי, ולכך פסולה כי אין מזבח זה מקדש פסולים.

ומדייקת הגמרא: חיצון, אין, דווקא הוא מקדש פסולים שאם עלו לא ירדו, אבל פנימי, לא מקדש. אלא אם עלו, ירדו. וזה שלא כרבי אליעזר שאמר "מזבח פנימי מקדש פסולים"?

הקטרה שמצוה בה, וזה וודאי שאין לחייבו על גוף העלאתו למזבח כיון שאין העלאה בכלל הקטרה ואינה אלא גורמת לכך שתהיה מצוות הקטרה ועל זה לא נאמר האיסור של "לא תקטירו!" והוכיח מזה שהעלאה למזבח הינה חלק מן הקטרה שעבודת הקטרה מתחילה כבר בהעלאה למזבח ולכן יש לחייבו על גוף ההעלאה. ולפי זה הוא הדין לגבי הקטרה במזבח הפנימי יש לומר שנאמר איסור על הקטרה ומתקיים בגוף ההעלאה, ולאחר שכבר העלה שוב לא ירד.

ובאבי עזרי (הלכות פסולי המוקדשין, [פרק ג' הלכה ה'] כתב ליישב, שדין זה שאם עלו לא ירדו אינו משום שיש כאן הקטרה של קרבן אלא הוא דין מסויים שמה שעלה לא ירד ועל דין זה לא נאמר איסור הקטרה, וכל האיסור הוא בהקטרה לשם קרבן, ולפי זה כתב שאין כוונת השיטה מקובצת לחלק בין לכתחילה לדעיבד, אלא כוונתו "לכתחילה" היינו שהאיסור הוא בהבאת מנחה לקרבן על מזבח הפנימי שעל זה נאמר הלאו של לא תקטירו, אבל אם העלה את קומץ המנחה ודינה שלא תרד אין זה בגדר הלאו, כיון שמה שדינה להיות מוקטרת אינו מדין קרבן אלא משום אותו דין מסויים שאם עלה לא ירד ואין זו הקטרה לשם קרבן.

עוד תירץ השיטה מקובצת, כי מה שמזבח פנימי מקדש פסולים אין זה לענין שאם ניתנו עליו שלא ירדו ובודאי דינם לירד, אלא שאם נתן עליו קומץ שלא נתקדש עדיין בכלי נחשב המזבח כלי שרת לקדש קומץ זה לענין שאם נתנם אח"כ על המזבח החיצון שלא ירדו, שהמזבח חיצון מקדש פסולים בראוי לו.

וכתב המנחת אברהם, שלפי"ז עיקר חידושו של רבי אליעזר הוא שמזבח פנימי מחשיב את הקומץ לנתקדש בכלי שרת. וחידוש רבי אליעזר בזה שאף קומץ פסול מתקדש על ידי מזבח הפנימי אבל וודאי שלכתחילה אין להקטירו על מזבח החיצון שהרי פסול הוא. ולפי זה היה לכאורה משמע שאם יהיה זה קומץ כשר שנתקדש במזבח פנימי כיון שעל ידי התקדשו שם נחשב קומץ שנתקדש בכלי שרת הרי שאף לכתחילה יהיה מותר להקטירו על מזבח החיצון. אולם יש לדחות, שהרי בגמרא במנחות פ"ז מבואר שקומץ שהניחו ע"ג השולחן אין מתקדש לענין הקרבה אלא רק לענין להיפסל, והטעמים בזה הם, או משום שאין לשולחן תוך, או משום שאין השולחן ראוי

12. הקשה השיטה מקובצת, הרי כלי שרת אין מקדש אלא את הראוי לו ומה יועיל מה שהמזבח הוא כלי שרת לענין שיקדש את שאין ראוי לו? ותירץ, שהיות ומלבד היותו כלי שרת הינו גם מזבח הרי שיש לו שתי מעלות ולכך מקדש אף את שאין ראוי לו.

ובתוס' [ד"ה האי רצפה] כתבו שמזבח הפנימי עדיף מכלי שרת, שכלי שרת אינו מקדש פסולין ליקרב ומזבח פנימי מקדשם. וכתב המנחת אברהם שהוקשה לתוס' שהרי לקמן [פז א] הסתפקה הגמרא אם כלי שרת מקדש פסולים לענין שיוכשר להקרבה, ובמנחות [ז א] אמר רבי יוחנן שכלי שרת אינם מקדשים קמצים שנעשו על ידי פסול להכשירם להיקרב אלא רק לענין זה שנתקדשו ואין לערבם עם כשרים שלא נתקדשו עדיין, ואם כן כיצד מזבח הפנימי מקדש פסולים להיקרב? ולכך כתבו התוס', שהיות ומלבד היותו כלי שרת הוא גם מזבח עדיף הוא על כל כלי שרת. וביאר הגרי"ז את דברי התוס', כי מה שאין כלי שרת מקדש פסולים לענין הקרבה הוא משום שכל קדושת כלי שרת היא בזה שמחילה קדושת הגוף על הניתן לתוכו שעל ידי זה שוב לא ניתן לפדותו, אבל לגבי הקטרה אין הכלי מקדש כיון שאין הוא מקום הקטרה, אבל כלי שרת שהוא גם מזבח הרי שהוא כלי שרת שיש בו דין הקטרה ולכך מקדש הפסולים אף לענין זה.

13. הקשה השיטה מקובצת, מאחר ומזבח הפנימי אינו מקדש כשרים שאינם ראויים לו שהרי נאמר "ומנחה ונסך לא תסכו עליו", אם כן כיצד זה יקדש פסולים? ותירץ, שהאיסור לעלות כשרים על מזבח הפנימי הוא לכתחילה אבל בדיעבד אם העלה נתקדשו. והקשה הגרי"ז, מאחר והאיסור אינו על העלאת הקטרת למזבח אלא על עצם ההקטרה מה שייך לומר בזה שאם עלו לא ירדו, ואין לומר שכל מקום שמתקיימת הקטרה מדין אם עלו לא ירדו אין איסור, שאם כן לא יתכן כלל לאסור כי מאחר והעלה ומצוה להקטיר שוב אין ההקטרה אסורה כיון שאם עלו לא ירדו!?

ובמקדש דוד [סימן ה' אות ב'] הקשה כעין זה על שיטת רבי עקיבא הסובר שבבעל מום אם עלו לא ירדו, שלדבריו איך יתכן איסור הקטרה בבעל מום הרי מאחר והגיע לכבש המזבח שוב לא ירד ומצוה להקטירו, ואם כן כיצד שייך לחייבו על